

vereniging
O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N
Kon.goedgekeurd d.d. 22 februari 1958 nr.58 gevestigd te 's-Gravenhage

Giro no.468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag

Uitsl.voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57a 2555 TH Den Haag t.684541
Secretariaat: TALINGLAAN 21 2566 VN Den Haag t.634101

W E E K B L A D

nadruk verboden

24e jaargang nr.34

25 april 1980

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

U weet het, wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, dus dient u zelf na te denken. Ons onderwerp voor heden - of meerdere onderwerpjes - dienen door U vanuit de zaal gesteld te worden. Wat is uw keuze?

x
-
" INQUISITIE EN HEKSENVERBRANDING
=====

Kennelijk een opdracht van iemand die denkt dat het vandaag niet bepaald goed gaat en die nu wil zien, hoe erg het in het verleden is geweest.

De congregatie voor het geloof, waarvan die inquisitie deel uitmaakt is oorspronkelijk opgezet voor het onderzoek van en de verdediging van de juiste kerkelijke leer. Zij ontstond rond 350 n. chr. en had als voornaamste taak te voorkomen dat er ketterijen en kettters opkwamen. Dit werd vooral rond de vroege middeleeuwen erg belangrijk.

Misschien denkt u, dat het wel vreemd is, dat men zich over dergelijke zaken zoveel zorgen maakte. Maar de kerkelijke macht van Rome en daarmee ook haar wereldlijke macht was afhankelijk van een kakkeloze aanvaarding van het leergezag van de kerk.

Indien men de uitwassen even vergeet kan er wel begrip zijn voor de noodzaak, een dergelijk instituut in leven te roepen. Ook in deze dagen bestaat deze congregatie nog steeds en is nog steeds actief, zij het dat men niet meer zo optreedt als eens. Maar er is nog steeds een deel van de kerk, bekleed met buitengewoon gezag en beschikkende over buitengewone middelen, die zich met geloofszaken bezig houdt.

Is een dergelijke opzet in zich aanvaardbaar, onaanvaardbaar wordt het wanneer men besluit, dat het de taak van de congregatie is, de mensen met alle middelen, ook gewelddadige, te bekeren terwijl men overal waar eenmaal een christelijke gemeenschap is ontstaan alle afwijkende opvattingen dient te bestraffen.

Het gemeenste van de zaak is wel, dat de kerk haar handen kennelijk niet geheel zelf vuil wenst te maken. De kongregatie neemt alleen verhoren, ook de z.g. pijnlijke, af. Maar wanneer er sprake is van een doodstraf zo levert men de slachtoffers over aan de burgerautoriteiten, die dan de door

de kerk gestelde straffen zonder meer uitvoeren.

Er zijn heel wat gebieden waar een andersdenkende geen zaken mag doen. Er zijn enkele gemeenschappen, waarin b.v. een jood om zijn leven te redden het christelijke geloof dient te omhelzen. In enkele landen zoals in Spanje was het op de duur zo erg, dat de priesters redeneerden: jij was jood, je hebt echter nog matzes in huis dus is je christenzijn alleen een schijnbekering. Om je ziel te redden zullen wij je martelen en nogmaals bekeren. Wat er mee eindigde, dat de man uiteindelijk gemeenlijk tot de vuurdood werd veroordeeld, wat door de burgerautoriteiten dan tijdens een auto da fe werd voltrokken.

Ook mensen die een afwijkende mening omtrent delen van het christelijk geloof er opna hielden konden een dergelijk lot verwachten. Erkende men direct schuld en toonde men zich boetvaardig, dan kwam men er wel met een boete af, die gemeenlijk zo groot was als alle aardse bezit dat men zijn eigen kon noemen. Bekeerde men zich te laat, dan was er nog genade in de vorm van een eerst worgen door de garotte voor men verbrand werd en bleef men hardnekkig, dan verbrande men iemand levend en wel, soms op een z.g. traag vuur. Wat betekende, dat dit vuur te klein was om in korte tijd rookverstikking of bewusteloosheid te veroorzaken..

Bij dit alles dient u zich echter wel te realiseren, dat de bekering van europá tot het christendom in feite voornamelijk een kwestie is geweest van geweld. Byzantijnse keizers "eisten" bekering van hun onderdanen en traden soms nogal hardhandig op, wanneer dit bevel altans uiterlijk niet gevolgd werd.

Voor degenen die denken dat de mensen zich uit overtuiging tot Jesuke bekeerden gelden de praktijken van Karel de grote als mooi voorbeeld: Wanneer deze keizer een stam overwonnen had konden de overlevenden kiezen tussen een kop er af en een dopen. De meesten van hen dachten gemeenlijk, dat een beetje water altijd nog minder erg is dan een zwaard.

Op deze wijze en met deze middelen werd dus het christendom verbreid. Zelfs apostelen als Willibrod deinsden niet terug voor brandstichting en indien onvermijdelijk ook doodslag.

Iemand die op deze wijze eenmaal tot christen is gebombardeerd zal zeker uiterlijk rekening blijven houden met de priesters en hun macht en dus zodra hun macht groot is geworden ook alle kerkelijke plichten volbrengen. Maar in het geheim bleef men de oude goden trouw.

Dat betekende, dat er mensen waren, die de oude natuurgoden nog als de werkelijke kracht zagen, samenkwamen op geheime plaatsen om die goden te eren, de oude kennis van hun priesters en priesteressen in ere hielden en bij hun erediensten en rituelen als voorheen gebruik maakten van bepaalde psychodelica.

De in het nauw gebraven vereerders van de oude goden kregen nu ook in steeds grotere mate kennis van b.v. de kruidkunde van hun voorvaderen en leerden wanneer zij maar enige aanleg hadden ook andere priesterlijke praktijken van het oude geloof aan. Het gevolg was, dat zij inderdaad vaak in staat waren effecten te bereiken, die voor de hechristenen onbegrijpelijk waren en het gezag van deze "heidene" onderstreepten.

Deze macht naast die van de kerk begon langzaam een steeds groter gevaar te worden voor de onaantastbaarheid van de machts die de prelaten meenden te moeten bezitten en uitoefenen.

Het eerste optreden tegen dergelijke "heksen" zien wij in Italië en Griekenland. Van inquisitie in de meest felle vorm was nog geen sprake. Men wilde de mensen vooral bekeren. Vaak kreeg men als beloning een lagere wijding, later werden vooral de priesteressen na hun bekering in kloosters ondergebracht om "boette" te doen en gelijktijdig steeds onder het oog van de bevoegde autoriteiten te leven. Dat ook hier de oude kennis werd bewaard en uitgeoefend was kennelijk niet zo erg.

Naar het noorden toe trad men echter harder op, vooral ook omdat hier afwijkende vormen van het christelijke geloof groter aantallen gelovigen trokken. Denk als voorbeeld aan de waldenzen. In Spanje, waar de moren enige tijd meester waren en grote invloed uitoefenden op het denken en geloven van vele mensen werd dit harde optreden rond 1200 eveneens noodzakelijk. Want het geloof was niet alleen maar de basis van het kerkelijke gezag, maar mede de basis van de staat.

Ik hoop, dat u hiermede rekening wilt houden. Want de heksenvervolgung die iets later uitbreekt was niet alleen maar een kwestie van bijgeloof. Het was wel degelijk een zaak van politiek belang ook. Zoals men trouwens ook meerdere christelijke bewegingen, die zich beter hielden aan de leer dan de kerk zelf werden uitgeroeid omdat hun niet erkennen van het kerkelijke beslissingsrecht een aantasting vormde van de heersende gezagsverhoudingen.

Hoe het heksengeloof tot de vervolging kon voeren? het is moeilijk te zeggen, want ook binnen de kerk waren er in die dagen heel wat astrologen, alchemisten en z.g. wonderdoeners. Ook was er sprake van een sluipende vorm van christelijke alchemie en speelde duivelsverering tot in de kloosters zelfs vaak een rol. Toch werden dezen gemeenlijk alleen vervolgd, wanneer hun werken te openlijk kenbaar werd en viel buiten de wil en de stellingen van de kerk.

Ik mag hierbij wel opmerken dat overal, waar een eengodendom ontstaat een of andere vorm van satanisme op pleegt te treden. Dit is zelfs in het jodendom meerdere malen het geval geweest.

Het is zonder meer duidelijk dat men uit politieke en machtsoverwegingen is overgegaan tot het ondervragen van degenen die van hekserij verdacht werden en daarbij de "scherpe ondervraging" niet uit de weg ging, wanneer men een bekentenis nodig had.

Dit kwam niet alleen voor in Spanje, maar al eerder in delen van Frankrijk en Duitsland. Zelfs in uw land wist men er wel weg mee, al waren de hollanders in verhouding tot de anderen in dit opzicht nuchterder en geloofde men minder snel aantijgingen in die richting.

Omdat heksen gezien werden als gevaarlijk voor de gehele samenleving ontstond in vele landen het gebruik dat men voor het aanbrengen van een heks een premie uitkeerde.

Oorspronkelijk was dit een kwestie van enkele penningen, die de als snel bekeerde "heks" zelf moest opbrengen. Later echter ontstond het gebruik dat alle goederen van een veroordeelde heks vervielen aan het gezag, waarbij dus een klooster, aartsbisschop of vorst soms grotere bedragen kon incasseren. Een percentage echter kwam ten goede aan degene die de heks had aangebracht terwijl een ander deel werd toegekend als beloning aan degenen, die de heks hadden gemarteld en later eventueel terechtstelden. Hierbij wil ik opmerken dat de kerk officieel voor haar "ondervraging" en latere adviezen aan de rechter niets ontving, ofschoon kerkelijke personen wel degelijk langs minder officiële wegen voordeel konden genieten van een veroordeling.

De heksen zijn dus vervolgd op vele verschillende wijzen en niet altijd waren de resultaten zo gruwelijk als tijdens de periode, die men nu de heksenvervolgung pleegt te noemen. In het begin ging het er de kerk voornamelijk om het natuurgeloof uit te roeien.

Men wilde in die tijd de kennis van de heksen en kruidkundigen wel overnemen, maar dan alleen binnen het kader van een kerkelijk verband. Zoals men bepaalde gebruiken en het aanroepen van krachten niet onmiddellijk geheel wilde ontkennen, maar delen daarvan opnam in de kerkelijke gebruiken - zodat bepaalde natuurgoden zelfs tot "heiligen" werden gemaakt. Zolang de betrokken priesters zelf niet te bijgelovig werden was het mogelijk belangrijke delen van de oude kennis en gebruiken in de kerk te integreren en zo het aanzien van de kerk bij eenvoudige mensen te verhogen.

Toen de priesters bijgelovigen de overhand kregen ook onder de

priesters werd het anders. De verhoren kregen een vaste inhoud, terwijl men ook maatregelen nam om zich door o.m. bidden en vasten tegen de macht van de duivel te beschermen.

Dit kreeg uiteindelijk vorm in een handboek, dat de heksenhamer ofwel de malleus malificiarium werd genoemd. Hierin komen vele vastgestelde punten voor, die de reactie van de heks bepalen. Zelfs wat een heks beleeft wanneer het "kontraakt met de duivel" wordt gesloten en hoe lekken naar de sabbath gaan, wat zij daar doen, staat daar in beschreven.

Dit was het handboek van degenen, die de ondervragingen leidden en het is begrijpelijk, dat zij, zoekende naar een bekentenis, tijdens de tortuur steeds weer een bevestiging van deze "bekende gegevens" eisten van hun slachtoffers.

En daarmee komt de geloofwaardigheid van alle protocollen in het geding. Want het is wel duidelijk dat voor vele mensen onder tortuur een ogenblik komt, waarop zij liever alles toe zullen geven, zelfs indien hen dit uiteindelijk het leven zal kosten, dan verdere kwalingen te ondergaan. Er komt bijna altijd weer een ogenblik, waarop een mens het minder erg vindt te sterven dan verder gemarteld te worden.

Het gevolg is een stortvloed van bekentenissen, die in feite niets met de werkelijkheid te maken hebben, maar alleen een fantastische aanvulling vormen van de verhalen, die in de heksenhamer reeds waren aangeduid als kentekenend voor het heks zijn.

Juist in deze tijd, toen bijna een ieder bekende, werd het opsporen van heksen gezien de daaraan verbonden premie een soort beroep. In de Usa kende men in de tijd van het wilde westen de z.g. bountyhunters, mensen die bandieten najaagden omdat zij voor het afleveren daarvan dood of levend een premie konden inkasseren. Hun methoden waren allesbehalve eerlijk of ridderlijk en wanneer men toevallig een onschuldige doodde vond men het alleen erg, wanneer daarvoor geen premie kon worden geind.

De heksenjagers toonden een dergelijke mentaliteit. Zij hadden ook heel wat mogelijkheden. Want wanneer iemand al een heks was maar de heksenjager goed wilde betalen - een veelvoud van de te verwachten premie - zo gaf men hem de mogelijkheid, zijn onschuld op een pijnloze wijze zonder meer aan te tonen.

In Engeland waren sommige beruchte heksenjagers. Een van hen is dank zij dit beroep zelfs millionaire geworden en zijn kinderen zijn later in edadelstand verheven. En dat betekende nog wel iets, want een miljoen was in die dagen heel dat meer waard dan nu.

Deze man beschikte, zoals meerderen onder zijn vakgenoten, over z.g. proefnaalden. Wanneer een heks gestoken wordt in een van de lidtekens die volgens het bijgeloof worden veroorzaakt door een kus van de duivel of het zuigen van de "familiares" zal de wond niet bloeden, zo was het algemeen verbreide geloof.

De heksenjager prikte dus in alle dergelijke moedervlekken en wratten. Kwam er bloed te voorschijn, dan was er niets aan de hand, men was geen heks. De heksenjagers beschikten nu over handvatten met een scherpe naald of een klein lemmet er aan, die er normaal uitzagen. Door een enkele druk op een deel van het heft was het echter mogelijk het metalen deel in het heft terug te drukken. Een veer drukte het dan bij vermindering van druk weer naar buiten.

Wanneer je dus iemand prikte met een dergelijke "proever" dan kon je eenvoudig het lemmet of de priem in het heft laten verzinken zonder dat de omstanders dit konden konstateren. De persoon in kwestie bloedde dan niet en werd onder martelingen ondervraagd, waarna deze natuurlijk op de duur bekende, dat hij of zij inderdaad een heks was.

Niet bepaald leuk dus. Mensen moesten sterven, alleen omdat zij anders waren of dachten dan de mensen rond hen of omdat iemand er gewin in zag.

Ook politiek speelde vaak een rol. Een bisschop in Württemberg vb.v. had erg weinig geld in kas en dure gewoonten. De man had een jodig heksen nodig om zo zijn schatkist weer te vullen. Het gevolg was, dat de man een heksenjager was van groot formaat. Er zijn maar weinig heksenjagers geweest die zoveel rijke mensen als heks hebben vermoord in zo korte tijd.

Mogelijk is het de man zijn schuld ook niet geheel geweest zijn. Het is denkbaar dat er andere mensen achter zaten, die hem hiertoe aanspoorden. Maar altijd weer spelen menselijke angst en menselijke gevoelens een grote rol bij het aanklagen en vervolgen van heksen. Denk aan de hysterie die de oorzaak was tot de beroemde vervolging van de heksen van Salem.

Een paar meisjes werden betrappt op zaken, die de gemeenschap niet geoorloofde en werden als gevolg daarvan hysterisch. Een van hen gaf de schuld aan een vrouw, die hen bestraft had en beschuldigde haar van het zelf veroorzaken van het verboden gedrag.

Dit moest natuurlijk verklaard worden en om de vrouw in het nauw te brengen beschuldigde een van de meisjes haar van duistere praktijken.

De anderen zagen dat en beschuldigden op hun beurt mensen, die zij niet aardig vonden van hekserij. Op de duur stelden zij a.h.w. stilzwijgend eisen aan de volwassenen. Wie hen niet volgens wens behandelde en van de nodige snoeperij voorzag liep grote kans, van hekserij beschuldig te worden.

In feite beschuldigden deze meisjes anderen van hekserij om zichzelf vrij te pleiten. Onder de vele mensen, die als heks verbrand werden zijn er mogelijk 3 of 4 geweest, die altans iets wisten van kruidkunde en een enkele die iets geweten kan hebben van de omgang met geesten.

Zo bezien is de heksenvervolging wel op gang gebracht door de inquisitie maar is al snel uit de hand gelopen.

Aan het einde van dit onderwerp zou ik ook de huidige situatie nog even aan willen stippen. Er bestaat een instelling, die de ware geloofsleer moet verdedigen, ook nu nog. Deze instelling heeft niets te maken met hetgeen de mensen werkelijk geloven. Zij houdt zich in feite eerder bezig met de regels, waaraan een gelovige dient te beantwoorden en alle geloofswaarden, die dit kunnen verzekeren.

Wat betekent, dat van de gelovigen een lipbelijdenis van zaken als de pauselijke onfeilbaarheid en bepaalde andere leerstukken gevergd wordt en allen wat hier tegen zou kunnen spreken en elke denkwijze die dit zou kunnen veranderen bestrijden moet.

Wat betekent dat een ieder die ook maar een van dergelijke punten of b.v. een interpretatie t.a.v. de persoon van Jezus anders stelt dan de kerk toelaat is ook nu nog voor hen schuldig.

Alleen is het in deze dagen niet meer mogelijk, de betrokkenen voor het gerecht te dagen, tot een intrekken van hun denkbeelden te brengen zoals men eens Galilei heeft gedaan of zelfs te laten verbranden. Maar je kunt drrgelijke mensen in ieder geval ook nu nog uit de kerk stoten en, zo zij in of dank zij die kerk een rol speelden, hen er buiten plaatsen en proberen hen hun aanzien en middelen van levensonderhoud te ontnemen. Dit in de hoop, hen hierdoor onschadelijk te maken.

U weet misschien hoe vreemd zelfs nederland te pas is gekomen toen het probeerde, het geloof volgens de meest moderne normen te formuleren.

In Nederland verscheen een nieuwe katachismus, die een beroerte in Rome veroorzaakte en een bestseller werd in de Usa. Met veel pressie en intrigues werden wijzigingen afgedwongen en werd de publicatie van het oorspronkelijke werk bijna onmogelijk gemaakt.

Hieruit wordt duidelijk, hoe de kerk er ook in het heden nog belang bij heeft, haar macht over haar gelovigen te handhaven. Zolang de mensen getrouwelijk die kerk blijven volgen is die kerk immers een macht, die niet uit te vlakken is. Dan kunnen degenen die haar vertegenwoordigen zelfs in de landen achter het ijzeren gordijn heel wat gedaan krijgen en bezitten een mate van onaantastbaarheid.

Wanneer echter steeds meer mensen een eigen interpretatie vinden van het geloof en zelf uitgaan maken wat zij van dit geloof kunnen verwachten en dus als plicht van de kerk kunnen beschouwen, wordt die macht steeds minder. En waar moet dan het geld vandaan komen om al die kostbare instellingen in stand te houden?

O, men ontkent dat de kerk rijk is en stelt, dat allen die voor haar werken dit toch werkelijk doen voor een minimum loon. Wat wel ongeveer waar is. Maar men onderhoudt vele gebouwen, die beter voor iets anders bestemd zouden kunnen worden. Men bezit ontelbare kostbare artikelen en rituele kleren enz.

De kosten van de kroning van een paus belopen, gerekend in nederlands geld, tegenwoordig rond de 6.000.000 gulden. En dat is dan een sterk vereenvoudigde viering. U kunt u dus wel indenken, wat de meer orthodoxe feesten bij dergelijke gelegenheden hebben gekost in het verleden.

En vergeet niet, dat al die kosten uiteindelijk moeten worden opgebracht door de gelovigen. U dacht misschien, dat dergelijke zaken uit de eigen middelen van de kerk betaald zou worden? Neen. Het moet uit extra gaven komen. Zelfs het onderhoud van de st Pieter wordt nog steeds gefinancierd door middel van het z.g. Sintpieterspenninkje. Dus dank zij een wereldwijde bedelpartij, waarbij gelovigen worden aangespoord om elke week een peseta of een stuiver te offeren om de hoofdkerk van het geloof in stand te houden en de kosten voor noodzakelijke restauraties op te brengen.

Wanneer men zich realiseert hoe het alles in elkaar zit en ziet hoe de kerk ook vaak manoeuvreert langs diplomatieke kanalen, dan zal u mede duidelijk worden waarom voor Rome het onaangetast handhaven van gezag in leer en geloof zo bijzonder belangrijk is.

Nu heeft de kerk niet meer de macht, andersdenkenden met geweld te vervolgen zoals tijdens de inquisitie - al gebruikte men tot kort voor de tweede wereldoorlog nog steeds economische middelen om de afdwalende schapen weer in het gareel te krijgen.

Dit betekent, dat andersdenkenden die niet tot een erkende kerk behoren weer meer op de voorgrond kunnen komen. Niet alleen veel christelijke sekten treden meer en meer op de voorgrond. Ook veel heksengroepen bestaan weer in deze dagen en in vele landen treffen wij dan ook weer heksenorganisaties en zelfs groepen van duivelsaanbidders aan.

Mogelijk klinkt u dit vreemd in de oren. Maar bedenk dan wel, dat het geloof zelf het de mensen onmogelijk heeft gemaakt in een goede God te geloven zonder gelijktijdig ook in een duivel te geloven.

Misschien wilt u nu aanvoeren, dat U toch alleen in een goede God gelooft. Ik wil u dan onmiddellijk vragen, of u toch niet ergens gelooft, dat bepaalde zaken zondig zijn. Is dit het geval, dan gelooft u in feite ook in de duivel en erkent u zijn bestaan.

In deze dagen is veel van de oude "folklore" weer boven water gekomen en wordt veel van de oude magie door vele mensen opnieuw en ernstig bestudeerd. De oude kunde t.a.v. het gebruik van kruiden, reukwerken e.d. is weer opgeleefd.

Ook de oude vruchtbaarheidsriten doen weer opgeld. En dit was naar ik meen in het begin een van de redenen, dat men de heksen zo ijverig vervolgde. Wanneer je zo iets zelf geheel niet moogt is het natuurlijk iets verschrikkelijks wanneer een ander dit wel mag en zelfs met religieuze goedkeuring in de praktijk brengt binnen een eigen gemeenschap, ofschoon dergelijke ritens zeker niet altijd zinloos zijn.

Het oude is dus herleefd en de heksen van deze tijd zijn in de ogen van de andere mensen nu eerlijk zonderlingen. Zijn zij dit echter in feite? Want de werkelijke heksen van deze tijd zijn mensen die inspiratie, intuïtie en wetenschap weten te vermengen. En de werkelijke duivelsaanbidders van deze dagen zijn volgens mij eerder de mensen die wel vroom ter kerke gaan, maar werken aan de ontwikkeling van chemische biologische strijdmiddelen en atoom bommen. Zij zijn zeker meer demonisch en schadelijker voor de mensen en het geloof dan alle heksen van eens.

Een heks is niet zo gevaarlijk. Zeker, de heks die zwartmagisch werkt zoekt voordelen voor zichzelf en macht. Maar de witmagische heks werkt in feite met dezelfde middelen en ten voordele van de gehele

nensheid.

Zeker, de inquisitoren zouden nog steeds graag de macht bezitten, om dergelijke dingen uit te roeien. Want wanneer het christendom er in kan slagen de belangrijkste godsdienst op aarde te blijven is en blijft Rome het middelpunt van de wereld, is de macht van de geestelijkheid nog steeds zo groot dat zij de mogelijkheden van de mens kunnen bepalen, hem kunnen zeggen hoe hij moet leven en werken en hoe zij uiteindelijk dan zalig zullen worden - ook al zullen zelfs zij toe moeten geven, dat zij u niet met zekerheid kunnen garanderen dat u ooit in de hemel zult komen.

Hebt u kommentaar?

x Kunt u zeggen op welke gronden Jeanne d'Arc naar de brandstapel werd verwezen?

- Zij werd tot de brandstapel verwezen uit politieke overwegingen. Het was niet goed mogelijk een volkshelding te laten voortbestaan die de engelse invloed in Frankrijk - ook al betrof die toen voornamelijk Bretagne - teniet zou kunnen doen.

En ook de fransen hadden hun redenen: de koning meende het aan zijn waardigheid verplicht te zijn zelf alle besluiten te nemen en wilde niet toe geven, dat hij zich als dauphin door een boerenmeid had laten manoeuvreren tot hij gekroond was en zelfs daarna.

Dit is dus de politieke achtergrond. Zij werd natuurlijk beschuldigd van hekserij, want dit was ook in die dagen nog een aanklacht waardoor je de eenvoudige mensen er toe kon brengen zich zelfs vande door hen meest vereerde persoonlijkheid af te wenden.

Die mensen voelen zich dan opeens schuldig en mompelen tegen elkaar dat zij dom zijn geweest om niet bemerkt te hebben, dat de duivel door zo iemand sprak en al snel zijn er enkelen, die toch wel het een en ander opgemerkt hebben.

Bovendien was Jeanne zelf een wonderlijke figuur: zij hoorde stemmen, ging als vrouw als man gekleed, zelfs in wapenrusting. Kortom zaken, die gemakkelijk als demonisch konden worden uitgelegd en wanneer men die in het juiste daglicht stelde het toen nog veel sterkere superioriteitsgevoel van de man ook aantastten.

Zo ging het dus met Jeanne, die overigens niet zelf en feitelijk verbrand werd dank zij het ingrijpen van enkele engelsen. Voor haar stierf een plaatsvervangster.

x Heeft de heksenwaag in Oudewater nogal wat mensen het leven gered?

- Nogal. Het was een van de weinige weeginrichtingen, waarin duidelijk werd gemaakt dat je een normaal gewicht had. Dit was door de overheid en niet alleen door de een of andere weger in een soort notariële akte vastgelegd.

Daar dit een officiële instelling was en het wegen officieel en met alle voorzorgen tegen bedrog omringd werd gedaan, terwijl vaak dergelijke wegingen gebeurden in het bijzin van een "man Gods", een geestelijke dus, Telde het zwaar bij een mogelijke beschuldiging.

Men kon immer aantonen, dat men een normaal gewicht had en dus geen heks kon zijn, daar volgens het geloof heksen veel lichter waren dan gewone mensen, in het water bleven drijven en konden vliegen.

Kwaadwillige beschuldigingen kregen dus veel minder nadruk wanneer men een dergelijk certificaat bezat en dat betekende dan, dat vrienden die je eerder te hulp kwamen, dat autoriteiten voorzichtiger waren met hun maatregelen e.d.

Er zijn rond 20.000 wegingen geweest tijdens de periode van de heksenvervolgingen - globaal genomen - en dat betekent dat men toch zeker rond 2000 mensen het leven gered zal hebben door het bieden van deze mogelijkheid.

x Is het waar, dat de meeste magische of heksengemeenschappen in Engeland voorkomen?

- Dat is niet geheel waar. In Engeland echter komen dergelijke groepen openlijker naar voren dan b.v. in Nederland of Duitsland. Maar wanneer wij over uw land spreken kunnen wij toch wel stellen dat daar tenminste 40 heksengroepen werkzaam zijn, dat daarnaast tenminste 2 z.g. satanskerken bestaan.

In Duitsland zijn de getallen zelfs nog hoger: het aantal werkende kringen van heksen in dit land schat ik op rond 700. Wat nogal veel is indien u er rekening meer houdt, dat een heksencove of kring uit tenminste 7 personen pleegt te bestaan. Het aantal satansverenigders is eveneens groter dan bij u en valt uiteen in rond 5 richtingen.

In Engeland treden echter deze groepen meer op de voorgrond. In andere landen als b.v. de Usa bestaan zij wel, maar maskeren zich vaak als een filosofisch gebaseerde groep, een esoterische school of zelfs een eenvoudige progressieve of behoudende groep.

De verbreiding is dus nogal omvangrijk, vooral in de laatste 50 jaren. Dat het bestaan van dergelijke groepen in Engeland zo bekend is geworden dankt men in feite aan de ontwikkeling hier. In tegenstelling tot vele andere landen heeft men hier het spiritisme als snel ernstig genomen en kwam ook al snel tot openlijk optredende spiritistische kerken en genootschappen. Andere groepen als b.v. de ancient order of druids putten hieruit moed om ook meer in het openbaar op te treden en daardoor konden ook andere afwijkende groepen zich gemakkelijker bekend maken en ook openlijk leden gaan werven.

Wanneer men eenmaal zover is gekomen dat men groepen aanvaardt die zich aan het kerkelijke gezag onttrekken is ook het aanvaarden van heksen, magische genootschappen en kulturen mogelijk.

Zo. Zijn wij uit getoverd? Een volgend punt dan.

x Het mystieke verband tussen hopi en tibetanen

- Tussen de hopi indianen en de tibetanen van dit ogenblik bestaat geen werkelijke mystieke band meer, daar hun benaderingen en opvattingen sterk verschillen. Alleen in bepaalde verhalen en voorspellingen is enige overeenkomst ook nu nog onmiskenbaar. Al zullen bepaalde overgeleverde religieuze gebruiken nog wel enige overeenkomst tonen, van een werkelijke band kan in deze dagen volgens mij niet meer gesproken worden.

Indien u het over een mystieke band wilt hebben dient u dan ook t.m. 80 jaren in de tijd terug te gaan en liefst nog een eeuw of wat meer. In beide gevallen is het geloof deels op de natuur gebaseerd. Er is overeenkomst tussen de praktijken en stellingen van de Bön en de medicijnmannen.

De bön zijn, zoals u mogelijk weet, de tibetaanse tovenaars. Hun geloof en werkwijze stoelt op een natuurverering, waarbij o.m. zon en maan een grote rol spelen en waarbij ook de wijze, waarop men zichzelf geestelijk projecteert wordt gezien in overeenstemming met bepaalde natuurkrachten en zekere plaatsen om hun natuurlijk samenhang de voorkeur krijgen wanneer men geestelijke krachten wil oproepen of geestelijke waarden wil beleven. Dit treffen wij eveneens aan bij de hopi indianen.

Deze wijze van denken, dit magische werken en zekere tradities hebben een grote invloed gehad op het boeddhisme, zoals zich dit uiteindelijk ook in Tibet heeft gevestigd. Het is dan ook verantwoordelijk voor bepaalde mystieke opvattingen en trainingen, die wij bij de lama's aan konden treffen.

De training bij de lama's om te komen tot geestelijke beheersing en projectie van het ik doet sterk denken aan de vergelijkbare praktijken die bij de hopi's lange tijd bestonden.

Bij deze uittredingen is het waarschijnlijk, dat men elkander zo nu en dan ontmoet. Het is denkbaar, dat langs deze weg tot betrekkelijke recente tijden een wisselwerking heeft plaats gevonden. Dit zou overeenkomsten in voorspellingen en interpretaties eveneens deels kunnen verklaren.

Beziat men de symboliek, die in beide gevallen gebruikt wordt zo valt op, dat dit in feite een aan natuurvolkeren eigen symboliek is die in licht afwijkende vormen ook nu nog bij verschillende niet zo beschaafde volkeren kan worden aangetroffen.

Bij de hopi valt op, dat er sprake is van een eenvoudige natuursymboliek, die ook bij andere volkeren meer in het noorden wordt aangetroffen. Wel is de interpretatie en in enkele gevallen ook de vorm van de symbolen aangepast aan meer mystieke belevingen die zij vooral voor hun tovenaars en bepaalde getrainde strijders van belang achtten.

De tekeningen en gebruiken van de tibetanen zijn sterker gestyleerd en worden vaak gezien als voortvloeiend van de boeddhistische invloed. In feite gaat het hier om aangepaste symbolen uit een tijd dat men hier alleen nog natuurverering en magie kende.

Zo wij bij de hopi symbolen aantreffen die kennelijk meer dan 1000 jaren oud zijn, zo treffen wij in tibet enkele vergelijkbare symbolen aan die zeker meer dan 3000 jaren oud zijn. Mogelijk is dus, dat via de landbrug in de beringstraat eens dergelijke tekens en gebruiken vanuit azie tot amerika zijn doorgedrongen.

Dit al beziende lijkt het mij moeilijk om een werkelijk verband tussen beide volkeren zonder enige twijfel aan te tonen. Aan de andere kant staat voor mij buiten alle twijfel dat er een zekere band ontstaat tussen alle mensen, die een gelijke of gelijksoortige mystieke of geestelijke training volgen.

Wanneer u in staat bent beheerst en gericht uit te treden dan is de kans erg groot, dat u in contact komt met mensen die wel behoren tot geheel andere beschavingen en kulturen dan uzelf doet, maar die juist op dit ene vlak toch zeer veel met u gemeen hebben.

Het is dan zelfs waarschijnlijk, dat u gegevens uitwisselt en daardoor u w eigen benadering, interpretaties e.d. onbewust gaat aanpassen aan datgene, wat u in de geest van anderen hebt vernomen.

Zo kunnen overeenkomsten ontstaan, die op het eerste gezicht een kulturele band suggereren, ofschoon die in de stof nooit werkelijk heeft bestaan. Een dergelijke band heeft dan voornamelijk betrekking of bepaalde geestelijke praktijken, magische praktijken en mogelijk enkele symbolen en voorspellingen.

Alleen tot zover ben ik geneigd een band te veronderstellen tussen Tibet en de hopi. Wilt u verder gaan dan dit dan ben ik geneigd alles te herleiden tot de sterk van de mongolen over de landbrug, waardoor bepaalde praktijken en denkwijzen van Azie werden overgebracht naar het Amerikaanse vaste land.

Kommentaar? Dan nemen wij nog een onderwerpje.

x

de profetien van Nostradamus

Je zoudt beter kunnen spreken over de verzen van Nostradamus. Deze man was een priester die onder een andere naam geschreven heeft. Hij had nogal wat visioenen. Dezen heeft hij geformuleerd in nogal duistere meestal vijfregelige versjes.

Hij gebruikte hierin grote aantallen van symbolen, die men neent te kunnen begrijpen, omdat men nu eenmaal vergelijkbare symbolen kent in deze dagen.

Wanneer hij b.v. spreekt over "de beer" neemt men zonder meer aan dat hij spreekt over Rusland. Dit, terwijl in zijn tijd de beer wel degelijk in Frankrijk ook gebruikt werd als aanduiding van een deel van Zwitserland waar nogal wat kundige huurlingen vandaan kwamen.

De man voorziet volgens zijn volgelingen alls tot zelfs een soort einde van de wereld, compleet met atoom oorlogen. Hij wijdt gehele coupletten aan brandende steden en vuur, dat uit de lucht valt.

Nostradames heeft kennelijk een redelijk beeld van de toekomst. Maar hoe moeten wij zijn uitspraken uitleggen? Volgens mij is dit in feite niet te doen, ook al blijken de verzen achteraf toepasselijk te zijn op bepaalde omstandigheden en gebeurtenissen.

Maar alleen degene, die de originele sleutel zou bezitten zou kunnen weten, wat Nostradames werkelijk bedoelde met zijn centurien. Om u een voorbeeld te geven van de wijze, waarop uitleggers hiermede omspangen: Achteraf heeft men verzen gevonden, waarin zowel de opkomst van Hitler als de ondergang van het derde rijk beschreven schijnen te zijn. Maar diezelfde verklaarders hebben rond 1942 dezelfde uitspraken van Nostradames verklaard als zijnde een aanduiding, dat Hitler de nieuwe meester was, die de beer zou bedwingen en vrede zou brengen.

Waarmede ik maar wil zeggen dat de profetien van Nostradames maar duister zijn en blijven. Zij zijn allen op zich vaak verbluffend wanneer men eenmaal gebeurtenissen heeft doorgemaakt, die dan in de verzen terug te vinden zijn.

U kent ongetwijfeld het verhaal over zijn voorspelling, dat een vorstelijk persoon in een kooi zal worden gedood door een speer. De vorst, waarop dit van toepassing zou zijn nam deel aan een tourmooi en kreeg inderdaad een dodelijke wond door een speer die door de tralies van de helm heen was gedringem. Prompt zegt men: dus de helm was de kooi. Dan moet ook al het andere uitkomen.

Maar heeft hij werkelijk zo duidelijk de toekomst voorspeld? Wij zegt b.v. - vrij vertaald : door verdeeldheid is Frankrijk nalatig en opent de deur voor de halve maan. De aarde druipt van bloed, evenals het gebied van de adria. De haven van Marseille is overvol met schepen.

Wat betekent dit? Wint' Perzie, zoals enkele andere verzen doen vermoeden? Maar dan zou ook moeten worden aangenomen, dat rond deze tijd een 300 jaren durende hegemonie van Engeland zou beginnen. En daar ziet het nu niet bepaald naar uit.

Ik ben dan ook zo vrij om de betekenis die men aan deze verzen wil geven te ontkennen. Nostradames was een ziener. Hij heeft visie gehad, dat staat voor mij vast.

Maar de wijze, waarop hij dit alles heeft vast gelegd en de toekomst in een aantal centurien - reeksen van 100 coupletten - heeft neergelegd werkt op zijn minst genomen erg verwarrend.

Het lijkt wel, of hij gewerkt heeft voor een geheim in ledental zeer beperkt genootschap. En evenzeer ziet het er naar uit dat juist deze kleine groep, zo zij nog bestaat, de mond krampachtig gesloten houdt wanneer het om het uitleggen van de verzen gaat.

Volgens mij zijn deze voorspellingen even duister als de openbaringen van Johannes. Een ieder maakt er van alles van, maar niemand schijnt te kunnen zeggen wat de werkelijke betekenis is.

Daarom zou ik willen zeggen: mensen, je kunt er nu wel een soort wetenschap van maken, maar blijf beseffen dat alles wat je doet niets meer of minder is dan speculeren.

Je kunt niet weten, wat er werkelijk bedoeld werd. Je kunt proberen terug te zoeken wat in zijn tijd de aanduiding was voor een bepaald gebied of een bepaalde stad. Zeker. Maar zelfs wanneer je aanneemt, dat hij die namen juist gebruikte en volgens uw begrip is er geen zekerheid.

Bovendien blijkt uit een aantal van de coupletten waarvan men de betekenis nu meent te doorgronden, dat hij geheel afwijkende aanduidingen gebruikt. En dat maakt het moeilijk. Wanneer hij spreekt over de stad van de adelaar, die door de zee verzwolgen zal worden, dan denken de mensen tegenwoordig graag aan New York of een dergelijke stad. Maar gezien de aanduiding zou het evenzeer een paaldorp kunnen zijn op de Phillipijnen, dat een adelaar als symbool gebruikt.

Wanneer hij spreekt over een stad, dan rijst de vraag, wat de man met stad bedoelde, wat hem daarbij voor ogen stond. Wanneer hij spreekt over een engel met een vlammend zwaard denken de mensen graag meteen aan een ingrijpen van goddelijke krachten. Maar in zijn tijd was dit een uitdrukking die men ook wel gebruikte om het optreden van een komeet weer te geven: De staart van de komeet is van de zon afgewend en vertoont meestal een lichte buiging, omdat de baan van de komeet een parabool pleegt te zijn. Dit doet dan inderdaad aan een lichtend kromzwaard denken.

Wanneer Nostradames dan zegt, dat het lichtende zwaard over de aarde daalt en vele steden branden, dat oorlogen uitbreken o.m. in Frankrijk dat van vijf zijden belaagd wordt, dan moeten wij dit zien in de termen van zijn tijd.

Maar hoe kunnen wij dit. Hoe kunnen wij met de kennis en de technische inzichten van deze tijd, met het nu algemene overzicht van het gebeuren over de gehele wereld, nog begrijpen, wat Nostradames met zijn verzen bedoeld heeft?

En wanneer iets al zo duister is, is het dan niet dwaas daaraan verwachtingen te verbinden of vreezen daarop te baseren? Profetien, visioen zijn met Nostradames verdwenen. Wat overbleef is een soort toverboek waarin een ieder de weerspiegeling van eigen denken probeert te vinden aan de hand van de verzen, die een lang vergeten man heeft geschreven.

Ik geloof niet, dat dit gezond is. Hebt u commentaar?

x Mijn vraag ging ook over de samenhang tussen een tiental andere profetien. U sprak alleen over Nostradames.

- Dat is te begrijpen. U stelt een vraag, maar wij hebben onderwerpen nodig. Ik sprak inderdaad over Nostradames, maar wil hieraan dan nog het volgende toevoegen: Profeten, vooral die welke het over een verre toekomst hebben, plegen elkander sterk te beïnvloeden. Hindoevoorspellingen hebben b.v. invloed gehad op Romeinse, maar ook latere Franse voorspellers.

Een wisselwerking tussen profetien is dan ook in vele gevallen aanwezig en daardoor is overeenkomst aan te tonen. De verschillen blijken dan voor een groot deel uit de kulturele achtergronden van de verschillende profeten verklaarbaar te zijn.

Dit komt er op neer, dat een gelijke tendens in vele profetien niet zonder meer duidt op een grotere juistheid daarvan.

Elke ziener, die buiten de tijd kan treden ziet ook wel iets van de toekomst. Maar hij kan niet weten zelfs maar of het toekomst of verleden is, want daar waar de tijd ophoudt te bestaan zijn heden, verleden en toekomst tot een geheel geworden.

Een en het zelfde visen kan onder deze omstandigheden dus zaken die al lang gebeurd zijn en zaken die nog moeten gebeuren samentrekken alsof het een enkel feit zou zijn.

De profeet die zover doordringt buiten de tijd is dan ook niet in staat, alles juist te formuleren en in een juiste samenhang en volgorde te stellen.

Hij kan hiertoe natuurlijk wel een poging wagen en zal dit vooral doen, wanneer hij ook astroloog is. Hij zal dan zijn visioen proberen te binden aan een bepaalde stand van de sterren, maar zelfs dit is niet feilloos maar eerder een hulp middel, dat vaker faalt dan slaagt.

Om nog een voorbeeld te geven buiten uw opsomming: Cayce, een van de

modernere profeten en niet zonder enig gezag blijkt in zijn voorspellingen zaken te vermelden, waarvan een deel altans enigszins schijnt te zijn uitgekomen. Een ander deel echter is reeds nu duidelijk niet uitgekomen zoals dit door de toehoorders begrepen werd.

Ook hij voorspelt een soort einde van de wereld en geeft daarbij details die enigszins stroken met angsten en verwachtingen, die vele mensen in deze dagen koesteren.

Zoeken wij hier de relatie met oude indische voorspellingen enkele europese voorspellingen en zelfs enkele in zijn dagen bekend geworden visioenen van nonnen en een paus, dan blijkt, dat er enige analogie te vinden is. Er zijn overeenkomsten aan te duiden. Maar er zijn minstens evenveel gegevens die geheel strijdig met elkaar zijn.

Hoe moeten wij dan met dergelijke zaken werken? het lijkt mij nogal dwaas, je op dergelijke oude of nieuwe profetien zonder meer te verlaten.

Een profetie heeft volgens mij alleen zin en betekenis, wanneer deze slaat op de onmiddellijke toekomst, uitgaan van controleerbare gegevens en in feite dus aangeeft wat het verloop en einde zal zijn van een nu reeds bestaande ontwikkeling.

Alleen op dat ogenblik heeft men de mogelijkheid, met die profetie te werken en kan men eventueel proberen, de zaken altans voor zich en zo mogelijk ook voor anderen alsnog te wijzigen, indien dit wenselijk lijkt.

Ik ben van mening, dat dit het enige werkelijke nut is, wat men bij profeten en profetien kan verwachten. Al het andere, dat zich richt op een verre toekomst is en blijft te duister, maakt een bewust reageren onmogelijk en schept bovendien vaak verwachtingen, die beschaamd zullen worden.

Maar misschien vergis ik mij daarin. En ik mag aannemen, dat hiermede het onderwerp is afgerond. Het spijt mij voor u, dat uw vraag niet geheel beantwoord werd. Stel die nog eens op een vraagavond.

Op dergelijke avonden is het voor u gemakkelijker, daar u dan alle niet persoonlijke vragen moogt stellen, waarop een kort en concreet antwoord mogelijk is.

Vandaag ging het ons vooral om onderwerpen. Na de pauze krijgt u een andere spreker, die zich ook wel weer met onderwerpen bezig zal gaan houden naar ik aanneem.

Wat mij betreft: Ik heb mijn best gedaan en hoop u een redelijk overzicht te hebben gegeven van inquisitie en hekserij, een redelijke leedering te hebben getoond voor de andere onderwerpen.

In ieder geval hoop ik u nog eens duidelijk voor ogen te hebben gesteld dat u zelf moet denken, dat u zelfmoet handelen en niet te veel af dient te gaan op de vaagheden, die anderen verkondigen.

Ik dank U voor uw aandacht.

-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn nog steeds, tenzij ik mij zeer vergis, bezig met het behandelen van onderwerpen.

Kunt u de samenhangen geven tussen de (onverstaaenbaar) de op kali yuga gebaseerde en de hopi profetien?

Dat is wel een heel hopi wat u daar even vraagt. Gezien mijn kennis geloof ik niet er goed aan te doen een poging te wagen, alle genoemde voorspellingen afzonderlijk te bezien. Alleen wanneer ik assistentie krijg kan ik daar toe mogelijk een poging wagen, maar zover ben ik nog niet.

Maar het is praktisch zo dat bijna alle volkeren op aarde wel de een of andere profetie kennen, die een aankondiging omvat van de ondergang van de wereld of een groot deel daarvan. Ik geef trouwens toe, dat die wereld dit lot soms ook verdient.

Wanneer wij ons bezig houden met vele van dergelijke schrifturen en voorspellingen zo valt steeds weer op dat men het heeft over tijdperken en over bepaalde gebruiken van de mensen - vaak de zaken, waarmede de profeet het kennelijk niet eens is. Waarop dan haast onvermijdelijk volgt dat de wereld zich mede hierdoor deels of geheel ten gronde zal richten waarna een 1000-jarig rijk zal aanbreken.

Jaja, wij hebben er pas weer een gehad. Maar wanneer je probeert er achter te komen wat dit alles betekent dan wordt ik bijna onstuitbaar herinnerd aan tante Truus.

Tante Truus had de gewoonte om een ieder, die iets deed wat haar niet beviel, lastig te vallen met haar voorspellingen: Wanneer je nu al zo bent komt er later van jou helemaal niets terecht....

Wat mij betreft heeft zij enigszins gelijk gekregen ofschoon ik moet toegeven, dat het leven na de dood voor mij heus nog wel iets aangenaams voorstelt.

M.a.w.: ga dood en het valt alles nog best mee. Maar mijn tante Truus zou dit ongetwijfeld een onzedelijk voorstel genoemd hebben.

Wanneer wij dus even terug gaan naar uw profetien dan lijkt het mij kentekenend, dat zij het allen steeds weer hebben over het bittere einde.

Kennelijk ligt dit vast in de gedachten gang van de mens. Hij ziet zoveel verkeerd bij anderen, dat hij het einde van de wereld voorspelt en daardoor zichzelf onttrekt aan de noodzaak, zelf het goede te doen.

Wat ziet hij daarin - u hebt gevraagd naar analogien, die ik niet in uw zin kan geven, maar ik doe mijn best.

Het woord wekt zonderlinge associaties, daar het schijnbaar uit anaal is voort gekomen. Ik neem echter aan, dat u in dit geval een zoeken naar overeenkomsten hebt bedoeld.

Dan zeg ik, dat in het beeld van de kali yuga een beeld is gegeven van een mensheid, die in feite zichzelf ten gronde richt, kortom grotendeels onder de grond brengt. Dit, omdat zij geen rekening houdt met de werkelijk menselijke waarden en de krachten van de goden.

Dat is dacht ik duidelijk. Maar wat zeggen onze verschillende meesters en profeten van hindoe en andere origine daarover? Zij vertellen ons ook, dat de mens voortdurend bezig is iets van het licht, dat in de mens aanwezig is, weg te gooien en pleiten voor een soort geestelijke energiebesparing, omdat anders de mensheid de wereld en zichzelf - ja, u wist het al - ten gronde zal richten.

Anderen, zoals de hopi, spreken van tijden, waarin de oude gebruiken vergeten zullen zijn. Wanneer de mensen daaraan niet meer denken, zal de wereld ten ondergaan, maar zij die de gebruiken nog in standhouden zullen overleven. Dus een soort voorlopers van de jehova getuigen.

Hoe het ook gaat, een ding is wel zeker; de wereld die men nu kent moet ten onder gaan. En buiten de door u genoemde profetien kan ik u nog reeksen van andere noemen, die een dergelijke schama ook bezitten.

Tja, zo zijn de mensen nu eenmaal. Maar menen zij wat zij zeggen zoals zij het zeggen. Ik sprak u al van tante Truus. Wanneer het hevig onweerde begon zij altijd te bidden. Zij was bang dat zij anders getroffen zou worden of, wat even erg was, dat dan de wereld zou vergaan.

Nu geloof ik dat bid en werk, het ora et labora, voor deze tijd een zeer goede zaak zou zijn. Maar het einde van de wereld wil ik toch niet zonder meer verbinden aan een niet rekening houden met deze opdracht.

Trouwens een vakbond die om meer bidden vraagt en om meer werk lijkt mij ook s een goede zaak en dienstiger dan een die om meer loon en minder werk vraagt. Maar dat is natuurlijk een achterhaald standpunt, want nu gaat de wereld aan vlijt ten onder.

Ik zou zeggen: wanneer in alle gevallen de ondergang voortkomt uit een loslaten van het oude patroon heeft degene, die de voorspelling maakt het oude patroon als het ideale beschouwd.

Hij heeft dus geen rekening gehouden met de geestelijke evolutie van de mens en daardoor zijn eigen voorspellingen in feite mede ontaardt. Nu kun je in dit alles natuurlijk nog wel meer discrepanties bwaren parond ontwaren natuurlijk.

Maar ja, dat is altijd nog beter dan sprekenover discrepantys, want dan denken de dame. onmiddellijk aan onderdanen bekleeding. Een panty is een overbruggend element dat is aangebracht tussen twee wouldbe kousen.

Maar ja, met dit alles heb ik nog steeds niet veel gezegd over al die voorspellingen, waarover u iets wilde weten. En dat is ook begrijpelijk. Want wanneer ik aan het voorspellen moet slaan heb ik zelf nog voldoende onheilen voor u in voorraad, ik veel mij dus nog niet gewoont, dozen bij anderen te lenen.

Onthoudt echter een ding: niets wordt zo erg als het u voorspeld wordt. En wel omdat alles wat je van een afstand beziet anders is dan wanneer je er zelf in zit.

Dat is mij trouwens een keer overkomen toen ik op stap was met Dirk en Jan. Jan was toch nog niet zo heilig. Aangezien wij achterom probeerden te komen slipte ik en kwam in een gierput te recht. Die benaming was trouwens zeer terecht, want Jan en Dirk stonden onmiddellijk te gieren.

Kijk, dat lijkt verschrikkelijk. Het rook ook zo. Maar het was lauwwarm, dus gezien de vordere temperatuur viel het toch nog mee. Zeker, het is een anecdote. Ik weet het wel. Maar zij zegt ook iets. Wanneer je een oorlog ziet van een afstand, is zij verschrikkelijk. Wanneer je er in zit, weet je op dat ogenblik niet beter. De ellende er van besef je eerst, wanneer alles weer terugkeert tot normaal.

Ik denk, dat dit kenmerkend is voor al die verhalen over een wereld die ten gronde gaat, over dit "bergen bedek ons en". Het is gewoon de visie van iemand, die het zich niet voor kan stellen. En daaraan lopen wij dan rustig voorbij.

Wij nemen onze eigen angstdromen, hangen die op aan de voorspellingen van iemand, die ook niet wist, waar hij het over had en komen tot een onstellend werkelijkheidsbeeld.

Er is een duitse frater geweest die in zijn vroomheid in naar ik meen 1564 of 65 voorspelde, dat de duivels neer zouden dalen op aarde en dat lichtende monsters de mensen zouden bedreigen langs alle wegen.

Die man heeft kennelijk het moderne autoverkeer in een visie gezien. En ergens heeft hij zelfs nog gelijk. Per slot van rekening die metalen monsters met hun gloeiende ogen maken nogal wat lijken.

Ook al lijkt het u misschien niet zoveel, omdat dozen per stuk gaan en niet per dozijn, wat overigens wel voordeliger is. Hij had niet geheel ongelijk vanuit zijn wereld en standpunt. Maar voor u liggen de zaken anders.

Zelfs al gaat het om die ongelukken die doen denken aan een verformfaaid vrouwensieraad en dan ook kettingbotsingen worden genoemd. Zelfs degenen die daarin betrokken zijn plakken zodra zij weer op de been zijn opnieuw hun eigen stickertje "blij dat ik rij". En de anderen kunnen stikken. Dat staat er wel niet bij, maar daar komt het vaak wel op neer.

Alles, wat wij uit de profetien herleiden tot onze eigen tijd.

is een angstbeeld, dat in deze tijd geboren is, opgehangen aan de beelden van iemand, die zich uw wereld zelfs niet kom voorstellen.

Ik heb wel eens gedacht - met alle respect overigens - dat als padre Pio Nono, u weet wel, de heilige vader Pius de negende, gekonfronteerd zou zijn geworden met hotpants, hij aan zuiver geestelijke onsteltenis nog eerder zou zijn overleden.

Hij kan zich zekerlijk ook nu nog niet goed voorstellen, dat overijverige apostelen der zedelijkheid, leden van de kerk en het priester-côrps, met bakstenen gewapend sexwinkels proberen te bestrijden en zelfs binnen te dringen - waarschijnlijk omdat zij hgeen geld hebben om daar normaal naar toe te gaan.

Zo een visioen zou een wereld zijn, die hij niet kende. Wanneer je nog enkele honderde jaren geleden gesproken zou hebben over mensen, die door de lucht vliegen, zo zou een ieder gedacht hebben aan heksen.

En zo denkt in deze dagen een primitieve mens mogelijk nog, tenzij hij iets begrijpt van luchtvaart. Er zijn heel veel mensen, die eens de mensen verbaasd hebben met op zich toch in wezen eenvoudige uitvindingen. Ik denk in dit verband aan de voorlopers van de moderne politiek, de gebroeders Montgolfière, die alleen met hete lucht het luchtruim ingingen en daarbij nog aardig hoog kwamen ook.

Want soms denk ik, dat in de huidige tijd nog steeds geldt: hoe groter de blaaskaak, hoe hoger de rang. Maar dat is een zuiver persoonlijk gevoel, dat ik zelfs niet zonder meer op feiten kan baseren.

Misschien moet ik mij hier verontschuldigen: niet een ieder is een blaaskaak, die in de politiek zit. Er zijn er zeker ook, die het nog niet zo ver gebracht hebben.

En ondertussen zitten wij nog steeds met die hele reeks voorspellingen waarover ik krampachtig gegevens probeer te vinden bij mijn broeders. Maar waarbij mijn eigen kennis ook nog steeds schromelijk te kort blijkt te schieten.

Nu kan ik natuurlijk het hele onderwerp laten schieten, maar dan zou ik mijn mond moeten houden. En u weet het: wanneer je je mond moet houden voel je je juist geroepen om verder te roepen.

Zo is zelfs een zekere johannes, die altijd te horen kreeg "jongen houd je mond" tot een roepende in de woestijn geworden. Maar er is veel veranderd. Tegenwoordig zijn de roependen in de woestijn meestal palestijnen.

Al weer een wonderlijk woord. Betekent een palestijn soms een paalzitter uit Stein? Onmogelijk lijkt het mij niet, maar wanneer er te veel van die mannen zouden komen zouden zij toch last krijgen met het nonnenklooster aldaar.

Laat mij nu maar eerlijk toegeven, dat ik ijverig gevist heb naar gegevens en er niet voldoende gekregen heb. Wel kreeg ik een vage lijn, maar dat alleen is niet voldoende. Daarom erken ik in volle nederigheid, dat ik volgens de aloude nederlandse traditie wel veel heb gesproken maar t.a.v. het onderwerp zelf maar weinig heb gezegd. Mijn excuses.

Maar misschien is er iets, waarvan ik meer weet en waarvan u toch nog iets wilt horen. In dat geval: graag.

Iets over tante Truus b.v.?

Zij moest eens weten dat zij op een zo onbenullige wijze posthuum nog tot roem dreigt te komen.

Nee. Tante Truus is een heel goed mens geweest, ofschoon het beste aan naar, toen zij er eenmaal geweest was, volgens oom Bram was, dat zij geweest was.

Maar dat kwam omdat wij slechts tijdelijk met haar opvoedkundige manies gekonfronteerd werden en oom Bram zeer regelmatig. Hij heeft naar ik meen in een 30 jarige oorlog zijn recht om binnenshuis te mogen roken

al had ik in die tijd meer begrip voor tante. Want het waren stinkstokken die hij rookte. Van die dingen van 2 voor 1 cent of iets dergelijks.

Aan de andere kant: neen. Laat mij niet te veel spreken over tante Truus. Want wanneer ik over haar begin door te spreken, zijn er zoveel die een woord waardig zijn.

Zoals zuster Cecilia, die mij vooral opviel door de wijze waarop zij buiten de normale toonzettingen om, om niet te zeggen atonaal, mee zong in het koor der zusteren.

Daar onder die zusteren heb ik wat dat betreft zeker de ware verdraagzaamheid kunnen vinden. Hier zitten wij echter met verdraagzamen waarvan je hoogstens kunt beweren, dat de bedoeling in ieder geval goed is.

Je zoudt het zo kunnen stellen: het vlees is misschien willig, maar de geest is zwak. U hebt gelijk, dat is een heel gemene woordverwisseling.

Wanneer ik wordt gekonfronteerd met de belangstelling voor al die menselijke belevingen en noodzaken ben ik eerder geneigd te zwijgen na de vermaning: mensen, lees eens een keer Dickens.

Want bij Dickens vindt je al die typen, allemaal. Daar vindt je het type van mister Micawber die mij toch soms enigszins aan oom Bram herinnerde en vele aspecten toont, die je bij menige sociale werker in deze dagen kunt terugvinden.

En daar is Pickwick, een joviale John Bull achtige figuur, die ook iets wiegeliaans over zich heeft: een man die met een volledige charme en weinig begrip toch de liefde nastreeft.

En als u dit alles te veel wordt, er is zelfs een Christmas Carrol, waarin u zoals bij Heep gekonfronteerd wordt met een mens die alleen maar aan de centen denkt en daarbij de mens vergeet, iemand die qua kwaliteit in deze dagen een perfecte project manager zou kunnen zijn.

Treffende verhalen zijn het. Alles vinden wij daarin: de gevangenenissen, de frisse lucht en de openweg, de smerig benarde steden. En alle typen zijn er te vinden. Denk eens aan Olivier Twist, die als een voorloper van de vakbondswerkers reeds durfde vragen om een schepje meer.

Wij vinden er zakkenroller, ruw en toch goedmoedig, Fagin, de vaderlijke uitbouter die je nog steeds op elk kongres tegen kunt komen. Kortom: Dickens heeft in perfecte taal en een glorieuze beschrijving van ons verleden ons de figuren getekend die u ook vandaag nog overal tegen kunt komen, tot de tante toe die in David Copperfield vol vuur opspringt wanneer er ezels op haar grasveld komen. Is zij niet het prototype van die mensen, die hun landgoederen ook heden nog steeds voorzien van bordjes "verboden toegang"?

Wanneer ik denk aan de zo treffende omschrijving van alle typen in de mensheid zit ik er maar tegenaan te hikken met mijn eenzijdige verhalen over tante Truus.

En heis, dat kan ik het mens zelfs nu nog niet aandoen, want zij was toch altijd al zo snel geschokt. Vergeef mij dus, dat ik hier niet te zeer op in ga.

Wanneer ik denk aan alles wat er gebeurd is en aan alles wat ik heb meegemaakt, zo ontdek ik bij mijzelf, dat voor mij de anacdote een tijdlang de enige mogelijk vormde, om de werkelijkheid zo te ontmoeten dat ik haar kon aanvaarden en er nog iets over kon zeggen ook.

De hemel weet, dat ik mij in de loop der tijden reeksen van extra familieleden heb aangeschaft. Romanfiguren misschien. Figuren in ieder geval die alleen ten doel hadden een bepaald denkbeeld op een pseudo-geestige wijze te illustreren.

Ik heb met vele dingen geworsteld. Ook ik heb mijn superdetective willen scheppen. Ook ik heb de wording van de politicus willen omschrijven. Maar wanneer je achteraf terug kijkt blijft van dit alles eigenlijk niet zo heel veel over.

Elke mens is het middelpunt van zijn eigen wereldje. En daar schept hij dan de schertsfiguren die bij hem passen. Toch blijft achter dit alles een grote ernst liggen.

Je zoudt het menselijke leven misschien nog het best kunnen omschrijven als een leven in vertrouwen, waarbij de lach de ernst maskeert, omdat je de diepe ernst van het leven soms zelf niet kunt dragen.

En indien u deze uitwijding dan niet passend vindt, zo kunt u tot uzelf zeggen: nu ja, ik heb tante Truus aan de lijn gehad. Want een verandering van wereld betekent, dat besef ik steeds meer, een andere wijze van beleven, maar ook een deels wegvallen van je mogelijkheden, die je eens als een integrerend deel van je persoonlijkheid beschouwde.

Had u nog meer verlangens?

x Kunt u op het ogenblik nog iets meer zeggen over President Carter?

- Ojee. Kijk, Carter went carting, but he was a card. Oftewel in het Nederlands: Carter ging tegen wil en dank tussen de wielen en dacht dat hij werkelijk iemand was, die het kon. Mogelijk heeft hij zich niet geheel vergist al zit hij nu in zak, as en het witte huis.

In een spel van intrigues is resultaat voor die man hard nodig. Ik kan dat ook best begrijpen. Wanneer je er uit ziet als die man heb je wel iets meer dan je eigen charme alleen nodig.

De man herinnert mij altijd aan een western. Hebt U Tom Mix nog gekend? (ja hoor). O, dan bent u ouder dan u er uitziet. Die man had een wonderpaard, Trigger. En trigger had de zelfde glimlach, die Carter vaak toont.

U ziet het, ik krijg last van rare associaties. Het wonderlijke bij deze Carter is wel, dat hij handelt in tegenstelling tot uw huidige premier. Deze heeft n.l. luidruchtig zichzelf reeds herkozen en Carter twijfelt er steeds meer aan, dat hij herkozen zal worden.

Juist wanneer je herkozen wilt worden en je eigen zwakten beseft - wat erg is, vooral wanneer je toch al in de pinda's zit - voel je dat er nu eindelijk eens iets moet gebeuren.

Zo dacht Jimmy onmiddellijk aan superman en Robin en besloot meteen nu eindelijk Robin eens uit te zenden opdat supermans grootheid bevestigd zou worden.

Maar ja, misschien was Robin wat aangeschoten. In ieder geval, hij bleef te lang aan de grond en daardoor leek het, of supermans mooie opzet in de grond was geboord.

Nu is er echter nog iemand in het spel. Want deze maal komt mijn zonder het geheel te weten het voordeel van een gezelschap, door spiderman. Ook al een dergelijk monster, uit het Amerikaanse onderbewustzijn naar voren gekomen om het in de strips tot faam te brengen.

Spiderman, die op het ogenblik in de omgeving van Cairo vertoeft, zou mogelijk nog een draad kunnen spinnen in de helden alsnog tot de vrijheid te brengen. Maar wanneer u mij vraagt of die poging een beter succes bemeten is moet ik eerlijk toegeven, dat ik er geen draad van geloof.

Neen, ik geloof, dat het voor Carter steeds moeilijker wordt. Nu ja, zoals oom Bram altijd al zei wanneer hij weer eens iets onaangenaams voorspelde of beleefde: misschien is de hoop wel de vader van de verwachting.

Ik weet ook niet, waar hij deze taalkundige anomaliteit vandaan had. Maar in ieder geval past het hier.

Ik hoop, dat de wereld gespaard zal blijven voor staatslieden die zich zelf zwak gevoelen en toch altijd de liefste jongen van de klas willen spelen. Want dat zijn gevaarlijke mensen.

Uiteindelijk heeft oom Bram het er in zijn leven nog heel goed vanaf gebracht, dus waarom zou Jimmy dit niet bereiken? Of hij herkozen wordt? Eigenlijk hebben wij al genoeg over rampen gesproken vandaag, maar

zijn kansen zullen in de komende periode afnemen. Hij heeft werkelijk een of twee bijzondere goede suksessen van node wil hij niet overvleugeld worden door anderen. En wat meer is: het vertrouwen in de bestaande politiek in de Usa is de laatste tijd nogal ondermijnd.

Een ieder doet wel, of hij nog republikein is of democraat - iets wat men kennelijk van de staatslieden in de wereld heeft overgenomen, dit doen alsof. Maar heel veel amerikanen zouden heel graag eindelijk eens iemand kiezen die nergens aan verbonden is, die dus ook minder baantjes moet weggeven en die de overigens zeer schoon opgebouwde bureaucratische augiasstal eindelijk eens zou kunnen uitmesten.

Maar ik weet niet, of er iemand bestaat, die een dergelijke hercules taak aan kan. Er zijn in ieder geval twee kandidaten, die dit alsnog willen proberen. Een van hen geef ik op dit ogenblik een kans op een landslide van rond 30%.

Zo nu heeft u ook iets over Carter gehoord, als was het natuurlijk ook niet, wat u wilde. Maar ik ging te werk volgens de geeikte nederlandse procedure:

Eens leefde in dit land een monseigneur Beckers. Wanneer die man iets zei zag je gewoonweg, dat hij het ook meende. Hij was een uitzondering. Wanneer vele leidende figuren in uw gemeenschap echter nu de mond opendoen trekken zij al een gezicht of zij het niet menen, mogelijk in de hoop hierdoor beide partijen te vriend te houden. Zij gaan dan in op alles wat u wilt weten zonder u ooit te vertellen, wat u weten wilt.

Ik ben zeer voor een terugkeer tot discipline in nederland maar vraag mij af, waar je dan wel moet beginnen. Ik zou zeggen dat een school nooit een goede orde zal kennen, wanneer de meesters zelf zich niet weten te beheersen.

Misschien zou het goed zijn in Nederland eerst eens aan te pakken bij degenen, die zelf geen beheersing schijnen te bezitter. wanneer het er om gaat hun gezag en grootheid in macht uit te drukken. En indien dit niet voldoende getantetruusd was weet ik het niet.

Dan moet ik nu met een improvisatie afscheid van u nemen.

ik spreek en breid de woorden uit tot zij in schijn het al bereiken en zo klinken overal waar de droomkastelen prijken van wie nog niet volwassen zijn.

Ik zie mensen haast geerd tot tranen en toch begerig altijd weer luisteren naar verre woorden. Maar het blijven lege leuzen als een " vader, drink niet meer".

Want vader is en blijft beschonken al is het uit het olievat. Mijn liefje, staat de Bokma koud? Je vader heeft zijn hele leven in shell en Gods steeds vertrouwd.

Uit werken en roes is ons bestaan gebouwd. Dus gaan wij, door de roes gedreven de mist in met lef, meer dan grandioos. Maar wat er blijft, mijn lieve vrienden, is gemeenlijk hopeloos.

Laat de roes, lach om het leven, lach om jezelf ook, elke dag. Dan kun je alles ove leven dank zij die gulle schaterlach.

Leer veel te lachen uit jezelf, laat vreugde komen uit het zijn. Maak de ernst niet minder ernstig, maar dood de tangsten. door de lach die heel de dag doet leven.

De lach schenkt u weer werkelijkheid en werkelijkheidszin zodat je niet door dode droomkastelen voort blijft waren, niet meer een roes zoekt in het navelstaren, leven kunt voor iedereen.

Goeden avond

(behalve schone woord complete tekst.)

d.d. 25 april 1980